

Χρειαζόμαστε ένα νέο θετικό όραμα

Να αντιμετωπιστούν τα δομικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, ζητά ο διευθύνων σύμβουλος του TITAN Δημήτρης Παπαλεξόπουλος

Καιρός να μπει τάξη στα σοβαρά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί η κρίση που έρχεται, εκτιμά ο Δημήτρης Παπαλεξόπουλος. Ο διευθύνων σύμβουλος του TITAN, σε αποκλειστική συνέντευξη που παραχώρησε στην ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ, αναφέρεται στο πρόβλημα ανταγωνιστικότητας που αντιμετωπίζει η ελληνική οικονομία, καθώς και στο σοβαρό κίνδυνο που υπάρχει να αυξηθεί σημαντικά η ανεργία μόλις η κρίση χτυπήσει για τα καλά την πόρτα της Ελλάδας.

Η παγκόσμια οικονομία περνά μια βαθιά κρίση. Για τις ΗΠΑ και την ευρωζώνη πια γίνεται λόγος για οικονομική ύφεση. Ποια είναι η άποψή σας ως επικεφαλής ενός ομίλου που δραστηριοποιείται σε πολλές χώρες; Είμαι μηχανικός και συνεπώς δεν μπορώ να πω ότι έχω κάποια ιδιαίτερη, βαθιά γνώση στα μακροοικονομικά θέματα. Μπορώ να σας πω τι ακούω, τη συνισταμένη των απόψεων. Υπάρχει μια ευρέως διαδεδομένη άποψη ότι αυτή είναι η χειρότερη κρίση στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα, ίσως από τη δεκαετία του '30.

Και ότι τα αποτελέσματά της στην πραγματική οικονομία, η οποία ξεκίνησε από τον τομέα της κατοικίας στις ΗΠΑ, χτύπησε το χρηματοπιστωτικό σύστημα στην Αμερική και μετά παγκόσμια. Σιγά σιγά περιμένουμε ότι τους επόμενους μήνες θα αρχίσει να χτυπά και την πραγματική οικονομία.

Η κρίση θα είναι βαθιά. Δεν μπορώ να προβλέψω, ούτε νομίζω ότι κανείς μπορεί να προβλέψει, ούτε το βάθος ούτε τη διάρκειά της, αλλά ότι θα είναι βαθιά. Από εκεί και πέρα προσωπικά, πιστεύω πάλι ως «ερασιτέχνης» της οικονομίας, ότι υπάρχουν ορισμένες βασικές, θετικές δυνάμεις μακροχρόνια που είναι η ένταξη της Κίνας και της Ινδίας στο παγκόσμιο οικονομικό γίγνεσθαι και άλλων χωρών, καθώς και η ανάπτυξη καινούργιων τεχνολογιών. Αυτές οι δυνάμεις μέσα σε κάποιο χρονικό διάστημα

Στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα, εφόσον επαληθευθούν οι προβλέψεις για μια σημαντική παγκόσμια ύφεση και στην Ελλάδα, έχουμε μία σημαντική επιβράδυνση της ανάπτυξης, θα οδηγηθούμε, εκ των πραγμάτων, σε αύξηση της ανεργίας στη χώρα

μα θα ξαναέρθουν στην επιφάνεια και, επομένως, έχουμε λόγο να είμαστε μεσοπρόθεσμα αισιόδοξοι.

Το θέμα όμως είναι ότι πρέπει στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα να διαχειριστούμε μία κρίση που απ' ό,τι φαίνεται θα είναι πολύ βαθιά, πολύ δύσκολη.

«Αυτούς όμως τους «ούριους ανέμους», είτε λέγεται ναυτιλία είτε λέγεται επιτόκια είτε λέγεται τουρισμός, φαίνεται πλέον ότι στα επόμενα δύο χρόνια δεν θα τους έχουμε. Θα έχουμε αντίθετους ανέμους, θα φυσούν εναντίον μας», σημειώνει ο Δημήτρης Παπαλεξόπουλος, διευθύνων σύμβουλος του TITAN στον αρχισυντάκτη της ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ Ανδρέα Πετινί

Πρόβλημα ανταγωνιστικότητας και ανεργίας

Διατυπώνονται εκτιμήσεις ότι η ελληνική οικονομία, παρά το γεγονός ότι διατηρεί ακόμη σχετικά υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, θα δοκιμαστεί, ενώ την ίδια ώρα τα δομικά προβλήματα της έρχονται στην επιφάνεια επιτείνοντας τα προβλήματα, όπως αυτό της μειούμενης ανταγωνιστικότητας. Είναι κοινός τόπος να μιλούμε για κάποιες παθογένειες της ελληνικής οικονομίας, τις οποίες όλοι ανακυκλώνουμε και συζητούμε εδώ και καιρό.

Η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα ανταγωνιστικότητας. Το πρόβλημα αυτό μέχρι τώρα δεν έχει εκδηλωθεί έντονα στην πραγματική οικονομία, δεν έχει επηρεάσει έντονα την ανάπτυξη μέχρι σήμερα, διότι υπήρχαν μία σειρά από άλλους παράγοντες, όπως η μείωση του κόστους χρήματος στην Ελλάδα και η άπλετη ρευστότητα που υπήρχε με την ένταξη στην ευρωζώνη, οι εισροές από τη ναυτιλία, οι εισροές από την Ε.Ε. και τον τουρισμό.

Όλες αυτές οι δυνάμεις επέτρεψαν να μην βγει στην επιφάνεια το πρόβλημα ανταγωνιστικότητας. Αυτούς όμως τους «ούριους ανέμους», είτε λέγεται ναυτιλία είτε λέγεται επιτόκια είτε λέγεται τουρισμός, φαίνεται πλέον ότι στα επόμενα δύο χρόνια δεν θα τους έχουμε. Θα έχουμε αντίθετους ανέμους, θα φυσούν εναντίον μας.

Συνεπώς, το πρόβλημα ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας είναι πιθανώς να φανεί πολύ πιο ανάγλυφα στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα, καθιστώντας έτσι πιο επιτακτική την ανάγκη να καταπιαστούμε με τα χρονί-

ζοντα δομικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας για τα οποία αν ρωτήσει κανείς το 90% των σοβαρών οικονομολόγων, τουλάχιστον των δύο μεγάλων κομμάτων, πιστεύω ότι θα διαπιστώσει ομοφωνία σε πολύ μεγάλο ποσοστό.

Οποιοδήποτε αλλαγές σε μια κοινωνία -επειδή συνήθως η έννοια της αλλαγής οδηγεί αναπόφευκτα σε συγκρούσεις με κατεστημένα- προϋποθέτουν ορισμένα δεδομένα: ή ένα θετικό όραμα ή μια κρίση. Παράδειγμα ενός θετικού οράματος ήταν η προσπάθεια της Ελλάδας να γίνει ισότιμο μέλος της Ευρώπης, η διοργάνωση-τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων. Με βάση αυτά τα οράματα έγιναν πολλά θετικά πράγματα στη χώρα. Αυτή τη στιγμή δυστυχώς δεν φαίνεται

Αυτή τη στιγμή δυστυχώς δεν φαίνεται να υπάρχει, ούτε σε επίπεδο πολιτικών ούτε σε επίπεδο διανοουμένων, κάποιο εκπεφρασμένο θετικό όραμα το οποίο να μπορέσει να κερδίσει την κοινή γνώμη

να υπάρχει, ούτε σε επίπεδο πολιτικών ούτε σε επίπεδο διανοουμένων, κάποιο εκπεφρασμένο θετικό όραμα το οποίο να μπορέσει να κερδίσει την κοινή γνώμη. Από την άλλη πλευρά, έχουμε περάσει μια πολύ μακρά περίοδο υγιών ρυθμών ανάπτυξης 4% το χρόνο επί δέκα χρόνια σχεδόν, που μας έχει οδηγήσει σε

ένα επίπεδο καταναλωτικής ευμάρειας. Βεβαίως, υπάρχουν ακόμη προβλήματα και φτώχεια και ανισότητες, αλλά σε γενικές γραμμές επί πολλά χρόνια έχουμε πάει πάρα πολύ καλά.

Άρα δεν έχουμε βιώσει κρίση, ούτε όμως υπάρχει ένα όραμα για το αύριο. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, η κοινωνία είναι δύσκολο να προσεγγίσει τις ανάγκες για αλλαγές σε όρους πολιτικούς.

Δυστυχώς, επειδή δίκαια γκρινιάζουμε καμιά φορά ότι οι πολιτικοί μας δεν παίρνουν όσες πρωτοβουλίες θα έπρεπε, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι και οι πολιτικοί είναι δύσκολο σε ένα τέτοιο περιβάλλον να πείσουν την κοινωνία. Πολύ φοβούμαι ότι στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα, εφόσον επαληθευθούν οι προβλέψεις για μια παγκόσμια ύφεση και στην Ελλάδα, θα έχουμε μια σημαντική επιβράδυνση της ανάπτυξης, θα οδηγηθούμε, εκ των πραγμάτων, σε αύξηση της ανεργίας στη χώρα.

Διότι δεν μπορούμε να υποτιμήσουμε το νόμισμα για να ανακτήσουμε την ανταγωνιστικότητά μας. Και αυτό θα δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στην κοινωνία.

Είναι εύλογο να φοβόμαστε ότι θα υπάρξει αύξηση της ανεργίας. Το ερώτημα -στο οποίο εγώ τουλάχιστον δεν μπορώ να απαντήσω, αλλά είμαστε υποχρεωμένοι ως κοινωνία να απαντήσουμε- είναι κατά πόσον η ύφεση, η κρίση, θα δημιουργήσει πολιτικές προϋποθέσεις για να οδηγηθούμε στην εποικοδομητική αντιμετώπιση των προβλημάτων. Των προβλημάτων που όλοι αναγνωρίζουμε ότι υπάρχουν, αλλά τόσα χρόνια δεν είχαμε την πολιτική βούληση ή και την κοινωνική αντίληψη για να τα λύσουμε.

Προτεραιότητα η προστασία του περιβάλλοντος

Η TITAN συμμετέχει στην πρωτοβουλία του ΣΕΒ για τη δημιουργία ενός φορέα για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την ανάπτυξη των επιχειρήσεων με προστασία του περιβάλλοντος...

Η πρωτοβουλία για την ίδρυση του Συμβουλίου Βιώσιμης Ανάπτυξης, που θα αποτελεί το ελληνικό τμήμα του περιφερειακού δικτύου του World Business Council for Sustainable Development (WBCSD), είναι μια πρωτοβουλία της οποίας ηγείται ο Δημήτρης Δασκαλόπουλος, πρόεδρος του ΣΕΒ και ο Ευθύμιος Βιδάλης, πρόεδρος του Συμβουλίου. Έχει σκοπό να συμβάλει στον εποικοδομητικό διάλογο στα θέματα βιώσιμης ανάπτυξης στην ελληνική κοινωνία. Το ζητούμενο και για την κοινωνία και για τον επιχειρηματικό κόσμο είναι η βιώσιμη, η αειφόρος ανάπτυξη.

Το θέμα είναι ηθικό ή έχει και οικονομική διάσταση; Θα κερδίσουν οι μέτοχοι μιας επιχείρησης από μια τέτοια φιλοσοφία; Δεν είναι αντικρουόμενα συμφέροντα η αειφόρος ανάπτυξη και η επιδίωξη κερδοφορίας;

Συνήθως η συζήτηση για την αειφόρο ανάπτυξη τίθεται σε μια ηθική βάση, συζητείται στην κοινωνία σε μια ηθική βάση. Πιστεύω βαθιά, και αυτό το συμμερίζονται πολλοί από αυτούς που πρωτοστατούν σε αυτή την προσπάθεια, ότι η βιώσιμη ανάπτυξη έχει, όπως και η ευρύτερη έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, μια ξεκάθαρη επιχειρηματική λογική.

Δεν υπάρχουν αντικρουόμενα συμφέροντα μεταξύ οικονομικών αποτελεσμάτων και αειφόρου ανάπτυξης. Εάν κανείς τα συνδυάσει ουσιαστικά, πετυχαίνει μακροχρόνια θετικά αποτελέσματα για τους μετόχους.

Παιδεία, δημόσια διοίκηση και ΜΜΕ
Εκτός των προβλημάτων στην οικονομία, η ελληνική κοινωνία ταλανίζεται και από την υστέρηση σε άλλους κρίσιμους τομείς.

Τα βασικά προβλήματα της χώρας δεν είναι τα οικονομικά. Πρέπει να μπορούμε να πιάσουμε κάπως τα θέματα μακράς πνοής που ταλανίζουν τη χώρα και αυτά είναι, κατά τη γνώμη μου, πρώτο και σημαντικότερο η παιδεία, δεύτερο η δημόσια διοίκηση και τρίτο τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Πρέπει να καταπαιστούμε με αυτά τα θέματα -τα οποία δεν αποδίδουν πολιτικά- αλλά για τα οποία σε μεγάλο βαθμό, σε τεχνοκρατικό επίπεδο, υπάρχει συναντίληψη και για τη σημαντικότητά τους και για κάποιες βασικές κατευθύνσεις. Είναι για μένα πολύ πιο σημαντικό να υπάρξει μια κοινή πολιτική σ' αυτά, να υπάρξει πρόοδος, παρά στα βασικά θέματα της οικονομίας.

Σε θέση άμυνας

Πόσο επηρέασε την TITAN η κρίση; Ποιοι θα είναι οι προσανατολισμοί και οι κινήσεις σας;

Ο TITAN είναι προφανώς εκτεθειμένος στην αγορά κατοικίας, η οποία ανάλογα με τη γεωγραφική περιοχή περνάει σχετικά βαθιά έως πολύ βαθιά κρίση. Είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένος στις ΗΠΑ,

ειδικά στις νότιες πολιτείες. Προφανώς έχουμε πληγεί από αυτό τον κύκλο ο οποίος είναι ιδιαίτερα έντονος. Αρκεί να σας πω ότι η μείωση της ζήτησης τοις μέρους στη Φλόριντα ήταν 30% το 2007 και φέτος έχουμε πρόσθετη μείωση 25%-27%. Υπολογίζεται ότι με τα σημερινά δεδομένα θα υπάρξει και άλλη μια μείωση το 2009.

Τα θέματα μακράς πνοής που ταλανίζουν τη χώρα και αυτά είναι, κατά τη γνώμη μου, πρώτο και σημαντικότερο η παιδεία, δεύτερο η δημόσια διοίκηση και τρίτο τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

Καταλαβαίνετε ότι μιλάμε για έναν πολύ έντονο κύκλο, ο οποίος σε μία δουλειά που είναι εντάσεως κεφαλαίου με μεγάλα σταθερά κόστη δεν μπορεί παρά να επηρεάσει πάρα πολύ τα αποτελέσματα.

Σχετικά με τις υπόλοιπες περιοχές στις οποίες δραστηριοποιείται ο όμιλος. Στην Ελλάδα έχουμε μια κάμψη της

οικονομικής δραστηριότητας, όχι όμως σε μεγέθη αντίστοιχα με αυτά της Αμερικής ή της Ισπανίας ή της Ιρλανδίας, που είχαν ακραίες καταστάσεις προς τα πάνω και κάποιες ακραίες καταστάσεις προς τα κάτω. Δεν πιστεύω ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει μια αντίστοιχη μεγέθους φύσκα στα ακίνητα, άρα δεν θα υπάρξει μια κρίση αντίστοιχου μεγέθους.

Αντίθετα, στις αναπτυσσόμενες χώρες, όπου έχει παρουσία ο όμιλος, νοτιοανατολική Ευρώπη και Αίγυπτος και Τουρκία, βλέπουμε ότι η ζήτηση συνεχίζει να κινείται με ανοδικές τάσεις, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα.

Όλα αυτά μας οδηγούν σε ένα συμπέρασμα: ότι σε μια εποχή που ο TITAN έχει επενδύσει πολύ για να μεγαλώσει -έχουμε κάνει δύο μεγάλες εξαγορές και χτίζουμε δύο καινούργια εργοστάσια στην Αλβανία και στην Αίγυπτο- πρέπει υποχρεωτικά, έπειτα από πολλά χρόνια επίθεσης, να παίξουμε λίγο άμυνα για ένα χρόνο. Σ' αυτό το περιβάλλον της έντονης αβεβαιότητας, έχουμε βάλει βραχυπρόθεσμο στόχο να βάλουμε τα του οίκου μας σε τάξη, έπειτα από πολλά χρόνια αναπτυξιακής πορείας.

Φέτος και το 2009 ο στόχος μας θα είναι να ενσωματώσουμε τις εξαγορασθείσες επιχειρήσεις, να αντιμετωπίσουμε την κρίση. Αυτή η διαδικασία «κάθαρσης», έστω και λόγω μιας βραχυπρόθεσμης κρίσης, έχει και υγιή στοιχεία, αν και καμιά φορά είναι σαφώς δυσάρεστη.

Ο TITAN έχει περάσει στην ιστορία των 106 ετών και πολύ χειρότερες κρίσεις. Θα την ξεπεράσουμε και αυτή. Είμαστε πάντα προσανατολισμένοι σε μακροχρόνια βάση. Δεν έχει αλλάξει κάτι στο στρατηγικό μας μοντέλο, δεν έχουμε σοβαρό πρόβλημα, αλλά οπωσδήποτε έχουμε να διαχειριστούμε μια δύσκολη κρίση. Και αυτό απαιτεί σύνεση και, όπως είπαμε, θετικό όραμα και γερή άμυνα.

Στους στόχους σας περιλαμβάνεται η Ρωσία;

Είναι από τους χώρους που κοιτάμε. Ήδη εξάγουμε προϊόντα. Έχουμε ένα εμπορικό προγεφύρωμα στη Ρωσία, προς την οποία εξάγουμε κάποιες ποσότητες και είναι από τις αγορές στις οποίες σε βάθος χρόνου θα εξετάζαμε, αλλά όπως είπαμε η προτεραιότητά μας για το 2009 δεν είναι η περαιτέρω επέκταση, είναι το «χώνεμα».